

En etablering af en almindelig forkøbsret kan ikke undgå at påvirke ejendomspriseniveauet i opadgående retning, idet den unge mand, der ønsker at købe en ganske bestemt ejendom, vil byde noget mere for ejendommen, end han strengt taget magter, blot for at gardere sig mod, at det offentlige udnytter sin forkøbsret. Ligeledes vil de tilfælde, hvor en ældre landmand overdrager sin ejendom til en ung mand til en forholdsvis lav pris, blive stadig sjældnere, idet parterne må befrygte, at det offentlige i netop sådanne tilfælde vil være særligt fristet til at udnytte sin forkøbsret. En udvikling i denne retning vil være yderst uheldig, da den vil vanskeliggøre den unge generations overtagelse af landbrugsejendommene, og da den vil virke fordyrende på produktionen.

Såfremt en gennemførelse af forslagene får til følge, at en større del af den danske landbrugsjord kommer på det offentliges hænder, vil der hermed ske et brud på det væsentlige i dansk jordlovgivning: at ejer og bruger normalt er samme person. Det er et særkende, at lovgivningsmagten ved bondefrigørelsen for snart 200 år siden ikke alene sikrede bonden den *personlige frihed* ved at fritage ham for hoveri og stavnsbånd, men også gennem fæsteafløsningen sikrede ham *dispositionsfrihed* gennem ejendomsret over jorden. Den danske bondes personlige frihed og frie dispositionsret over produktionsapparatet er en væsentlig baggrund for, at dansk landbrug på et tidligt tidspunkt nåede et højt produktionsteknisk gennemsnitsniveau. En stærk udbredelse af forpagtningsystemer har i de fleste lande virket hæmmende på fremskridt i landbruget, og statens overtagelse af jorden har i en række lande i nyere tid ført til direkte produktionstilbagegang.

Af ovennævnte grunde må De samvirkende danske Landboforeninger meget kraftigt advare folketinget mod at gennemføre forslagene, ligesom man henstiller, at den gældende forkøbsret til ejendomme over 56.000 kr. grundbeløb ophæves.

Der skal endelig gøres opmærksom på, at den i Sverige tidligere gældende forkøbsret til jord er afskaffet i 1955 og afløst af en bestemmelse om, at ejendomsoverdragelser skal godkendes i de lokale landbrugsnævn. Den i Norge gældende statsforkøbsret, der

udøves af lokale nævn, må kun udnyttes med umiddelbart videresalg for øje, og i begge lande har de jordpolitiske beføjelser, der udøves af nævnene, et klart sigte mod strukturrationalisering.

Da spørgsmålet om jordlovgivningens administration i vid udstrækning omhandles i statshusmandsloven, og da ændringsforslaget også befatter sig med ændringer i de administrative organer, skal her gøres opmærksom på afsnittet om jordlovgivningens administration i vedlagte principskitse.

Det er landboforeningernes opfattelse, at det vil være påkrævet at henlægge flest mulige administrative beføjelser af jordlovgivningsmæssig natur til amtsvis oprettede jordbrugsnævn. Landboforeningerne har da også bemærket, at landbrugsministeren i erhvervslovens § 11 har foreslået, at lokale sagkyndige skal kunne medvirke ved lovens administration. Da landbrugsministeriet imidlertid på en lang række jordpolitiske områder i øvrigt har behov for at kunne trække på lokal, landbrugskyndig sagkundskab, forekommer det mest rationelt at oprette lokale jordbrugsnævn efter svensk mønster til varetagelse af de administrative jordpolitiske beføjelser. Foruden forenklingen vil man derigennem kunne sikre sig, at administrationen smidigt tilpasser sig udviklingen og de specielle lokale krav.

Jo mere restriktiv jordlovgivningen som følge af befolkningstilvæksten bliver, des vigtigere er det, at der er den kortest mulige vej mellem det praktiske landbrug og administrationen, hvis en fri bondestand skal bevares. Derfor må landboforeningerne meget kraftigt henstille, at folketinget tager skridt til at forenkle og smidiggøre jordlovgivningens administration gennem oprettelse af lokale jordbrugsnævn, der administrerer efter hovedretningslinjer, som landbrugsministeriet har fastlagt efter samråd med et landsjordbrugsnævn eller statens jordlovsudvalg.

Som konklusion skal landboforeningerne præcisere,

at man ønsker forslagene om det offentliges forkøbsret trukket tilbage på grund af deres skadelige indflydelse på den enkelte